

17.10.2023

Maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

Lausunto koskien HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Viite: Sähköpostitse 10.10.2023 saapunut lausuntopyyntö

Lausunto valtion vuoden 2024 talousarvioesityksestä (HE 41/2023 vp)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Vesilaitosyhdistykseltä asiantuntijalausuntoa vuoden 2024 talousarvioesityksestä. Vesilaitosyhdistys kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa kunnioittavasti seuraavaa:

Kannustimet vesihuoltolaitosten yhdistämiseksi

Maa- ja metsätalousministeriön käynnistämän kansallisen vesihuoltouudistuksen ohjelmassa todetaan tarve edistää vesihuollon rakennemuutosta kohti tarkoituksenmukaisempia ja toimivampia vesihuoltopalveluja tuottavia yksiköitä.

Rakennemuutoksen kautta on saavutettavissa merkittäviä etuja, jotka ovat seurausta suuremmasta organisaation koosta ja suuremmista volyyymeistä. Isommille organisaatioilla on lukuisia etuja, kuten edellytykset kehittää ja suunnitella toimintaa pitkällä aikavälillä, mikä edistää mm. investointien oikea-aikaisuutta ja tarkoituksenmukaista kohdentamista ja lisää investointimääriä.

Muita tunnistettuja etuja ovat mm. toimintavarmuuden parantuminen edellä mainittujen tekijöiden lisäksi esim. riittävän henkilöstömäärän, erityisosaamisen kehittymisen sekä kustannustehokkuuden myötä. Tämä mahdollistaa toimintavarmuuteen ja toiminnan laadun parantamiseen panostamisen. Laajemman organisaation tuomien resurssien avulla pystytään korjaamaan vesihuollon toimintavarmuuden varmistamisen kannalta kriittisiä puutteita.

Yhdistämiskannusteet yhdistämisistä syntyvien kertaluonteisten kustannusten kattamiseen, ovat kustannustehokas tapa edesauttaa tämän huoltovarmuuden ja yhteiskunnan turvallisuuden kannalta kriittisen alan rakennemuutoksen vauhdittamista. Tällaisia kertaluonteisia kuluja ovat mm. automaation ja tietojärjestelmien yhdistämisestä sekä palvelutasojen harmonisoinnista aiheutuvat kustannukset.

Talousarvioon on kirjattuna, että *luonnonvaratehtäviin kuuluvat huoltovarmuuden ja yhteiskunnan turvallisuuden kannalta keskeiset vesihuollon ja patoturvallisuuden varmistamisen tehtävät, joista huolehtiminen on muuttuvassa turvallisuustilanteessa enintäänkin tärkeämpää.*

Tämän lisäksi olisi tarkoituksenmukaista kirjata, että yhdistämiskannustimien rahoitukseen osallistuttaisiin jatkossa myös valtion toimesta, ja tähän tarkoitukseen nimenomaisesti varattaisiin varoja vuoden 2024 talousarvioon. Tämä edesauttaisi selvästi yllä esitettyjen tavoitteiden eteenpäinvientiä.

Vesihuollon toimintavarmuuden ja kyberturvallisuuden edistäminen

Vesihuolto on huoltovarmuuden kannalta yksi kriittisimmistä aloista. Tämän tosiasian seurauksena on ensiarvoisen tärkeää, että vesihuollon toimintavarmuutta ja kyberturvallisuutta edistetään jatkossakin.

Vuoden 2024 talousarviossa sivulla 534 todetaan, että erityisesti tukea suunnataan vesihuollon toimintavarmuuden ja kyberturvallisuuden parantamiseen. Tämä on tervetullut, tärkeä ja oikein suunnattu rahoituksen kohde uudessa talousarviossa.

Tämän kanssa on kuitenkin ristiriidassa samalla sivulla todettu vesihuollon toimintavarmuuden ja kyberturvallisuuden parantamiseen vuonna 2023 varattu, kertaluonteisen lisäyksen poisto, minkä seurauksena rahoitusta katoaa 2.500.000 €. Onkin tärkeää, että rahoituksen taso pysyy vähintään ennallaan vuonna 2024, jotta talousarviossa asetettu tavoite vesihuollon toimintavarmuuden ja kyberturvallisuuden parantamiseksi saavutetaan.

Vesiensuojelu ja ravinteiden kierrätys

Talousarvioesityksessä on myönteistä, että siinä on kiinnitetty huomiota erityisesti vesiensuojelun ja ravinteiden kierrätyksen toimeenpanoon ja edistämiseen.

Vesilaitosyhdistys pitää hyvin tervetulleena ja tärkeänä, kuten talousarviossa todetaan, että *vesiensuojelun tehostamisohjelmaa ja Saaristomeri-ohjelmaa jatketaan. Vesien- ja merenhoidon toimenpiteillä vähennetään vesi- ja meriympäristön tilaan kohdistuvia paineita kuten ravinnekuormitusta ja haitallisten aineiden päästöjä ja valumia, meren osalta myös roskaantumista ja vedenalaista melua. Toimilla edistetään myös pohjavesien suojelua ja vesi- ja meriluonnon monimuotoisuutta. Toimenpiteisiin ehdotetaan yhteensä arviolta 11,8 milj. euroa, johon sisältyy hallitusohjelman mukainen 6 milj. euron määrärahalisäys. Määrärahan lisäys vesiensuojeluun on perusteltua ja tärkeää.*

Talousarviossa todetaan muun ohella, että vuonna 2024 *jatketaan ravinteiden kierrätysohjelman (RAKI) toimeenpanoa. Tuetaan erityisesti Suomen ravinne- ja energiaomavaraisuutta parantavia hankkeita, joissa kehitetään ja otetaan käyttöön yhdyskuntien jätevesien ja sivuvirtojen hyödyntämätön ravinnepotentiaali sekä parannetaan jätevesien käsittelyn energiatehokkuutta. Ravinteiden kierrätyksellä edistetään vihreän siirtymän tavoitteita.*

Tämän kanssa on kuitenkin ristiriidassa talousarviossa sivulla 533 todettu ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelman päättymisen, minkä seurauksena rahoitusta tältä osin katoaa 6.000.000 euroa. Onkin tärkeää, että rahoituksen taso pysyy vähintään ennallaan vuonna 2024, jotta talousarviossa kirjatun kierrätysohjelman toimeenpanoa ei vaaranneta.

Vesilaitosyhdistyksen strategian yksi kuudesta päätavoitteesta on, että vesihuoltoala on bio- ja kiertotalouden sekä kestäväen kehityksen edelläkävijä. Ravinteiden kierrä-

tyksen ja jätevesihuollon energiatehokkuuden edistämisen valtionavustuksella on ollut merkittävä rooli vesihuoltoalan tukemisessa kestävien toimintatapojen kehittämisessä ja käyttöönotossa. Vesilaitosyhdistys pitää tärkeänä, että myös jatkossa ravinteiden kierrätyksen ja energiatehokkuuden parantamiseen panostetaan niin rahoituksen kuin sen edellyttämien valtionhallinnon henkilöresurssien osalta.

Lopuksi

Vesilaitosyhdistys pitää myönteisenä, että talousarviossa selkeästi tunnistetaan tosiasiasta siitä, että yhteiskunnan toiminta ja huoltovarmuus edellyttävät toimivaa vesihuoltoa. Tämän päämäärän saavuttaminen turvataan mm. yhdistämisavustusten rahoituksella, ja panostuksilla vesihuollon toimintavarmuuteen ja kyberturvallisuuteen.

Vesiensuojelu ja ravinteiden kierrätys edesauttavat niin kansallisesti kuin kansainvälisesti ympäristötavoitteiden saavuttamisessa. Niihin panostamisella saavutetaan merkittäviä hyötyjä niin nykyisille kuin tuleville sukupolville.

Vesilaitosyhdistys katsookin, että vesihuollon tukemisen määrärahoja tarvitaan maa- ja metsätalous- sekä ympäristöministeriön hallinnonaloilla myös vuonna 2024 ja sen jälkeen, jotta asetettuja tavoitteita saavutetaan ja uusia hankkeita saataisiin käyntiin.

Riku Vahala
toimitusjohtaja

Joonas Jännäri
lakiasianpäällikkö